

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávnenej **POHOTOVOŠŤ, s.r.o.**, so sídlom v Bratislave, Pribinova 25, IČO: 35 807 598, zastúpenej advokátskou kanceláriou Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Grösslingova 4, IČO: 36 864 421, proti povinnej **D. K.**, naposledy bývajúcej v S., zomrelej dňa X., **o vymoženie 248,91 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Galanta pod sp.zn. 24 Er 716/2009, o dovolaní oprávnenej proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 24. júna 2014 sp.zn. 9 CoE 267/2013, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Trnave z 24. júna 2014 sp.zn. 9 CoE 267/2013 a uznesenie Okresného súdu Galanta z 21. mája 2013 č.k. 24 Er 716/2009-20 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súde Galanta na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Galanta (ďalej aj „súd prvého stupňa“) uznesením z 21. mája 2013 č.k. 24 Er 716/2009-20 exekúciu zastavil podľa § 57 ods. 2 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) v spojení s § 45 ods. 1 a 2 zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní. Súdnemu exekútorovi náhradu trov exekúcie nepriznal. Po preskúmaní spotrebiteľskej zmluvy uzavretej medzi účastníkmi konania a zmluvných podmienok úveru uviedol, že tieto obsahujú rozhodcovskú doložku, ktorá spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, prieči sa dobrým mravom a výkon práv a povinností z takejto rozhodcovskej doložky odporuje dobrým mravom. Konštatoval, že predmetná rozhodcovská doložka je neprijateľnou a neplatnou zmluvnou podmienkou podľa § 53 ods. 1, ods. 4 písm. r/ a ods. 5 Občianskeho zákonníka. Dospel k názoru, že exekúciu je potrebné zastaviť, nakoľko dojednanie rozhodcovskej

doložky, na základe ktorej bol vydaný exekučný titul, bolo v rozpore s dobrými mravmi, s citovanými ustanoveniami Občianskeho zákonníka aj ustanoveniami smernice Rady č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.

Krajský súd v Trnave (ďalej aj „odvolací súd“) na základe odvolania oprávnenej uznesením z 24. júna 2014 sp.zn. 9 CoE 267/2013 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil podľa § 219 ods. 1 O.s.p. Odvolací súd zistil, že povinná zomrela dňa X., t.j. ešte pred rozhodnutím súdu prvého stupňa a dedičské konanie po povinnej (poručiiteľke) vedené na Okresnom súde Galanta bolo uznesením zo 16. apríla 2010 č.k. 13D 39/2010-9 zastavené pre nemajetnosť (§ 175h ods. 1 O.s.p.). Z uvedených dôvodov postupoval odvolací súd podľa § 213 ods. 2 O.s.p. a vyzval oprávnenu, aby sa vyjadrila k možnému použitiu ustanovenia § 57 ods. 1 písm. h/ Exekučného poriadku. Oprávnená na výzvu súdu nereagovala. Odvolací súd následne potvrdil napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne v zmysle § 219 ods. 1 O.s.p., avšak z iného právneho dôvodu, nakoľko podľa jeho názoru mala byť exekúcia správne zastavená podľa § 57 ods. 1 písm. h/ Exekučného poriadku (t.j. majetok povinnej nestačí ani na úhradu trov exekúcie). Poukázal pritom na ustálenú rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (napr. sp.zn. 7 MCdo 5/2011, 2 MCdo 10/2012, 6 MCdo 8/2011). Návrhy oprávnenej na prerušenie konania zamietol, pretože podľa jeho názoru neboli splnené dôvody na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. b/ a c/ O.s.p.

Proti výroku odvolacieho súdu o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podala oprávnená odvolanie, ktoré odôvodnila tým, že postupom odvolacieho súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 205 ods. 2 písm. a/), keď súd nerešpektoval jej právom na rozhodnutie veci na základe správneho a adekvátneho právneho základu, súčasťou ktorého je aj výklad práva Európskej únie podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní EÚ v konaní o prejudiciálnej otázke (m.m. IV. ÚS 206/08). Mala za to, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p.), keď súd nesprávne interpretoval a aplikoval ustanovenie § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. a čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie v spojení s ustanovením § 36 ods. 5 Exekučného poriadku. Taktiež namietala nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia pre nedostatok dôvodov. Navrhla napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v označenom rozsahu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Proti potvrdzujúcemu výroku rozhodnutia odvolacieho súdu podala oprávnená dovolanie. Navrhla, aby dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu a uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Taktiež navrhla, aby dovolací súd konanie prerušil podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. a Súdnemu dvoru Európskej únie na základe čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie predložil prejudiciálne otázky, ktoré bližšie špecifikovala v podanom dovolaní. Svoje dovolanie odôvodnila tým, že súdy: 1. rozhodli „nad rámec zverenej právomoci“ (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. a/ O.s.p.), lebo nesprávne interpretovali § 58 ods. 1 Exekučného poriadku a § 45 ods. 1 a 2 zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní (ďalej len „zákon č. 244/2002 Z.z.“), bez oprávnenia preskúmali exekučný titul „metódou, ktorá im v rámci zverenej právomoci neprináleží“, 2. rozhodli napriek tomu, že ten, kto vystupoval v konaní ako účastník konania, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, keďže na strane povinnej vystupovalo občianske združenie na ochranu práv spotrebiteľov ako vedľajší účastník a v exekučnom konaní je vedľajšie účastníctvo vylúčené (§ 241 ods. 2 písm. a/ v spojení s § 237 písm. b/ O.s.p.), 3. konali vo veci, v ktorej sa už právoplatne rozhodlo (§ 241 ods. 2 písm. a/ v spojení s § 237 písm. d/ O.s.p.), lebo formálna a materiálna vykonateľnosť už bola právoplatne posúdená tým, že exekučný súd poveril súdneho exekútora vykonaním exekúcie, 4. konali bez návrhu na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p., v spojení s § 237 písm. e/ O.s.p.), 5. oprávnenej odňali možnosť konať (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p.), a to tým, že s ňou „nekomunikovali o jej právnych a skutkových návrhoch“, nezohľadnili jej námietky, konali bez nariadenia pojednávania a dokazovania a nerešpektovali jej právo na to, aby jej právna vec bola „vnútroštátnym súdom rozhodovaná na základe správneho a adekvátneho právneho základu, súčasťou ktorého je po vstupe Slovenskej republiky do EÚ aj výklad práva EÚ podľa čl. 267. Ďalej uviedla, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), keď súd nedostatočne zistil skutkový stav, pretože nevykonal náležité dokazovanie a rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie bolo podané proti právoplatnému uzneseniu odvolacieho súdu oprávnenou osobou, riadne zastúpenou (§ 241 ods. 1 O.s.p.), v zákonnej lehote (§ 240 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr, či jej opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré ním možno napadnúť.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Pokiaľ dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vydanému v tejto procesnej forme, je tento opravný prostriedok prípustný, ak smeruje proti zmeňujúcemu uzneseniu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.), alebo uzneseniu, ktorým odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností [§ 109 ods. 1 písm. c/] na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ O.s.p.), alebo potvrdzujúcemu uzneseniu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 239 ods. 2 písm. a/ O.s.p.), alebo ak ním bolo potvrdené buď uznesenie súdu prvého stupňa o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia (§ 239 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) alebo uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo jeho vyhlásenie za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Dovoláním napadnuté uznesenie nevykazuje znaky žiadneho z týchto rozhodnutí, prípustnosť dovolania preto z uvedených ustanovení nemožno vyvodiť.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť odvolacieho súdu (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., odvolací súd sa ďalej zaoberal otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p., na ktoré musí prihliadať aj keď neboli dovolateľom namietané. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998).

Dovolací súd dospel k záveru, že konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu trpí vadou uvedenou v § 237 písm. b/ O.s.p. a rovnakou vadou je zaťažené aj konanie a rozhodnutie súdu prvého stupňa v tejto veci.

Spôsobilosť byť účastníkom konania má ten, kto má spôsobilosť mať procesné práva a povinnosti, inak ten, komu ju zákon priznáva (§ 19 ods. 1 O.s.p.). Spôsobilosť mať práva a povinnosti vzniká narodením a zaniká smrťou alebo vyhlásením osoby za mŕtvu (§ 7 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Podľa ustanovenia § 103 O.s.p. kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci.

Uvedené zákonné ustanovenie ukladá súdu povinnosť v každom štádiu konania prihliadať na to, či sú splnené zákonom stanovené podmienky (procesné podmienky konania), aby súdne konanie mohlo prebehnúť a súd mohol vydať rozhodnutie. Medzi základné procesné podmienky (okrem iných), ktoré má súd povinnosť si všímať aj bez návrhu po celý čas konania, je splnenie podmienok civilno-procesnej subjektivity účastníka, t.j. spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania. Spôsobilosť byť účastníkom konania znamená mať procesné práva a povinnosti, ktoré zákon účastníkovi konania priznáva, resp. ukladá (§ 19 O.s.p.). Jej predpokladom je hmotnoprávna subjektivita vo význame mať práva a povinnosti podľa hmotného práva. Hmotnoprávna spôsobilosť mať práva a povinnosti vzniká u fyzických osôb narodením (prípadne počatím, ak sa dieťa narodí živé) a zaniká smrťou fyzickej osoby, prípadne jej vyhlásením za mŕtvu (§ 7 Občianskeho zákonníka).

Z obsahu spisu (č.l. 57) vyplýva, že povinná zomrela dňa X., t.j. pred vydaním rozhodnutia odvolacieho súdu z 24. júna 2014 sp.zn. 9 CoE 267/2013 a ešte pred vydaním rozhodnutia súdu prvého stupňa z 21. mája 2013 č.k. 24 Er 716/2009-20. Teda v čase rozhodovania prvostupňového súdu a odvolacieho súdu povinná už nemala spôsobilosť byť účastníkom konania. Ak súdy oboch nižších stupňov napriek tejto skutočnosti rozhodli, zaťažili konanie vadou v zmysle § 237 písm. b/ O.s.p. (ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania) a ich rozhodnutia sú z tohto dôvodu zmätočné a nesprávne (viď tiež rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 11. augusta 2014 sp.zn. 5 ECdo 234/2013 a z 8. decembra 2014 sp.zn. 5 ECdo 9/2014 a 5 CoE 4/2014).

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu a keďže dospel k záveru, že aj rozhodnutie prvostupňového súdu trpí vadou, pre ktorú zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu, vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 a 3 O.s.p.). Vzhľadom k tomu, že ide o tak závažnú vadu konania, ktorá zakladá dôvod zrušenia napadnutého rozhodnutia, dovolací súd neskúmal opodstatnenosť dovolacích a odvolacích námietok vznesených oprávnenou.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. apríla 2015

JUDr. Soňa Mesiarkinová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová